

**«Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΛΟΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.
ΑΝΑΒΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΩΝ»**

**ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΑΛΚΙΔΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ**

Εισήγησις ενώπιον τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 2004.

ΧΑΛΚΙΔΑ 2004

Β. Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, καθοδηγουμένη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔχει συνείδησιν τῆς ἱερότητος καὶ τῆς πληρότητος τοῦ προσώπου τῆς γυναίκος καὶ τῆς ἀποδίδει ἰσοτίμον ἀξίαν καὶ θέσιν μέ τόν ἄνδρα. Εἰς τὰς πρώτας σελίδας τῆς Ἁγίας Γραφῆς διδασκόμεθα τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀνδρός δηλαδή καὶ τῆς γυναίκος.

«Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τόν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτούς»^[22].

Ἡ ὀρθόδοξος παράδοσις δέχεται ὅτι ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή ταυτίζονται καὶ διαφοροποιῶνται.

Ταυτίζονται, διότι ἀμφότεροι ἐδημιουργήθησαν «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ^[23] καὶ διαφοροποιῶνται ὡς πρὸς τὰ ἐπὶ μέρους τῆς φύσεως ἑκατέρου ιδιώματα, τὰ ὅποια οὔτε ἐναλλάσσονται οὔτε ἀνταλλάσσονται.

Ανήκουν ὡστόσο εἰς τὴν αὐτὴν ἀνθρωπίνην κοινότητα.

Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία ὀρθῶς διδάσκει τὴν ἰσοτιμία τῶν δύο φύλων, ἀφοῦ ὑπάρχει μία φύσις - ἡ ἀνθρωπίνη καὶ αἱ ὑφιστάμεναι διαφοραὶ τῶν φύλων δέν σημαίνουν τίποτε ἄλλο παρά ἀμοιβαίαν συνάρτησιν, ἐξάρτησιν καὶ ἀλληλοσυμπληρουμένας λειτουργίας.

Ὁ Ἀδάμ μάλιστα μέ τὴν παρουσίαν τῆς Εὕας γνωρίζει τὴν ἰδίαν του τὴν φύσιν^[24]. Αὐτὴν τὴν ἰσοτιμία ἀποδεικνύει ἐξ' ἄλλου ἡ δημιουργία τῆς Εὕας ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀνδρός. Ἐκ τῆς πλευρᾶς του ἀνοικοδομεῖται καὶ τοποθετεῖται εἰς τὸ πλευρόν, παραλλήλως πρὸς τόν ἄνδρα καὶ δέν εἶναι οὔτε κεφαλὴ, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑποπόδιόν του.

Ἡ χρονικὴ ἐξ' ἄλλου διαφορὰ τῆς δημιουργίας τῆς Εὕας δέν ἔχει δυσμενεῖς δι' αὐτὴν ἀξιολογικὰς συνεπείας.

Ἀμφότεροι εἶναι ἰσοτίμοι - ὁμοούσιοι. Ὅπως τὰ πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὰ ὅποια, παρά τὴν ὑφισταμένην ἱεραρχίαν - τάξιν, εἶναι ἰσοτίμα καὶ ὁμοούσια.

Αὐτὴ ἡ ἰσοτιμία διασαλεύεται μέ τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων, μέ τὰς γνωστὰς δι' αὐτούς καὶ δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος θανατικὰς συνεπείας.

Αὐτὴν τὴν ἀταξίαν, καθὼς καὶ ὅλα τὰ κακά, ὅσα προέκυψαν ἐκ τῆς ἀρνήσεως τοῦ ἀνθρώπου νὰ παραμείνῃ εἰς κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἀναιρεῖ τὸ σχέδιον τῆς θείας οικονομίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν μάλιστα αὐτοῦ τοῦ σχεδίου προωρισμένη νὰ διαδραματίσῃ πρωτεύοντα ρόλον, καθὼς ἀκούεται εἰς τὸ πρωτευαγγέλιον εἶναι ἡ γυναῖκα, ἀφοῦ ἐξ' Αὐτῆς θὰ γεννηθῇ Ἐκεῖνος, ὅστις καὶ θὰ συντρέψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως^[25].

Εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην, ὑπάρχουν πολλαὶ γυναῖκες, αἱ ὅποια ἀνέπτυξαν οὐσιαστικώτατον ρόλον, παραλλήλως καὶ ἰσοτίμως πρὸς τοὺς ἄνδρας, διότι συμβαίνει αὐτὴν τὴν συγκεκριμένην ἱστορικὴν στιγμήν αὐταὶ νὰ εἶναι φορεῖς τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. (π.χ. Σάρα, Ρεβέκκα, Ραχήλ, Ρούθ, Δεββώρα, Ἰουδεῖθ).

Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἡ θέσις τῆς γυναικὸς καταξιοῦται κυρίως μὲ τὴν ἀνάδειξιν τῆς Μαρίας, τῆς κόρης τῆς Ναζαρέτ, εἰς Θεοτόκον καὶ Παναγίαν. Ὅτι καλύτερον εἶχε νὰ προσφέρῃ ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, αὐτὸ ἦτο μία γυναῖκα, ἡ «Κεχαριτωμένη», ἣτις «εὗρε χάριν παρὰ τῷ Θεῷ»[26].

Ἡ Παναγία, ἣτις δικαίως ὀνομάζεται καὶ νέα Εὐα, διὰ τῆς ὑπακοῆς τῆς εἰς τὴν προαιώνιον βουλήν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς συνεργίας τῆς εἰς τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου Του, ἔφερε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν εὐλογίαν καὶ ἐγένετο τῆς χαρᾶς αἰτία, ἐνῶ ἡ Εὐα διὰ τῆς ἀνυπακοῆς «τὴν κατάραν εἰσώκισατο»[27].

Τοιουτοτρόπως ἐκ γυναικὸς τὰ φαῦλα καὶ ἐκ γυναικὸς τὰ κρείττω.

Ἐντὸς τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, Χάριτι Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ συνδρομῇ τῆς γυναικὸς θὰ δυνηθοῦν καὶ πάλιν, ἄνδρας καὶ γυναῖκα, νὰ εἶναι εἰς «σάρκα μίαν»[28] καὶ νὰ πραγματοποιήσουν ὅ,τι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει σχετικῶς: «οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν Κυρίῳ»[29].

Ἡ Παναγία καθίσταται τύπος τῆς Ἐκκλησίας.

«Ἡ Ἐκκλησία, ὡς καὶ ἡ Θεοτόκος, δέχεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ὁποίου γεννᾶται ὁ Χριστός καὶ ἐπίσης τὰ τέκνα τῆς νέας ἐν Χριστῷ ἀνθρωπότητος φέρονται εἰς τὸν κόσμον.

Οὕτως, εἰς τὴν πατερικὴν παράδοσιν προβάλλεται ἡ τυπολογικὴ σχέσις τῆς μητρότητος τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς μητρότητος τῆς Ἐκκλησίας»[30].

Τὴν ἀξίαν τῆς γυναικὸς προβάλλει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος ἔχει εἰς τὴν ἀκολουθίαν Του γυναικας, αἱ ὁποῖαι μάλιστα διηκόνουν Αὐτόν καὶ τοὺς συνοδοὺς Του ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν[31]. Πισταὶ καὶ ἀφοσιωμέναι γυναῖκες τὸν ἀκολουθοῦν ἕως τὸν Γολγοθᾶ, μεριμνοῦν διὰ τὴν ταφήν Του καὶ λίαν πρωῖ ὡς μυροφόροι δράμουν πρὸς τὸ μνημα Του θρηνολογοῦσαι καὶ καθίστανται μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως καὶ εὐαγγελίστριαι αὐτῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οἵτινες «ἠπίστουν αὐταῖς»[32].

Κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους ὡς χήραι καὶ διακόνισσαι αἱ γυναῖκες εἶχον εἰς χεῖρας τῶν ὄλων τὸ Φιλανθρωπικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως θὰ εἶδωμεν καὶ εἰς τὸ σχετικὸν κεφάλαιον.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρουσιάζεται ρηξικέλευθος σκαπανεὺς τοῦ ὑγιοῦς φεμινισμοῦ. Διεκήρυξε πρωτοπορικῶς τὸ «οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θῆλυ»[33] καὶ δὲν ἐδίστασε νὰ ἔχη ὡς συνεργάτιδας πλῆθος γυναικῶν. Ὑπενθυμίζομεν τὴν πρώτην Χριστιανὴν ἐπὶ εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους, Λυδίαν τὴν προφυροπώλιδα εἰς τοὺς Φιλίππους[34], τὴν Εὐωδίαν καὶ τὴν Συντύχην[35], τὴν λογίαν Πρίσκιλλαν[36], τὴν Δάμαριν ἐν Ἀθήναις[37], τὰς τέσσαρας προφήτιδας θυγατέρας τοῦ Φιλίππου[38], τὴν Μαριάμ, τὴν Ἰουνίαν, τὴν Τρύφαιναν, τὴν Τριφῶσαν, τὴν Περσίδα, τὴν μητέρα τοῦ Ρούφου, τὴν Ἰουλίαν[39] καὶ ἰδιαίτερος τὴν Φοίβην, «οὔσαν διάκονον τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, ἡ ὁποία «προστάτις πολλῶν ἐγεννήθη καὶ αὐτοῦ» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου[40] καὶ εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐνεπιστεῦθη τὴν μεταφορὰν τῆς ἐν Κορίνθῳ γραφείσης ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς Ρωμαίους.

Ὡστόσο, ἐν συνεχείᾳ, ἱστορικαί, ἀλλὰ καὶ πνευματικαὶ κυρίως ἀνάγκαι ὤθησαν τὴν γυναῖκα ἐκ τῆς ἐνεργοῦ δράσεως εἰς τὸ περιθώριον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐπέβαλον τὴν σιωπὴν, τονίσασαι περισσότερον τὴν προσφορὰν τῆς εἰς τὴν «κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν», τὴν οἰκογένειαν.

Οὐδόλως ὅμως ὑπετιμήθη ἡ γυναικεία φύσις καθ' ἑαυτήν, καίτοι, λόγῳ καὶ τῆς συντηρητικότητος, ἡ ὁποία ὑπάρχει συνήθως εἰς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν, σχεδὸν ἐπικρατεῖ καὶ παγιώνεται αὐτὴ ἡ νοοτροπία, ἡ ὁποία θέλει τὴν γυναῖκα Ἰέρεια τοῦ οἴκου καὶ ἀδρανοῦσα εἰς τὴν λειτουργικὴν σύναξιν καὶ τὴν κοινωνίαν.

Δὲν εἶναι μόνον οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ὠμίλει ὁ Ἰησοῦς καὶ μάλιστα αἰρετικῆς γυναικὸς[41], εἶναι καὶ ἀρκετὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα αὐτοπροσδιορίζονται οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ὡς φύλακες τῆς παραδόσεως, τῆς καθαρότητος καὶ τῆς ἀγιότητος, οἱ ὁποῖοι οὐδόλως θὰ ἐπεθύμουν τὴν γυναικεία δραστηριότητα ἐντὸς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος. Μεταξὺ τῶν ἴσως καὶ Κληρικοῖ.

Ὅπως ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ ἀρκετοί, οἵτινες ἐκμεταλλεύονται πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὴν κατὰ κανόνα

έθελοντική προσφοράν τῶν γυναικῶν καί δέν εὐρίσκουν νά εἶπουν πρὸς αὐτάς λόγον εὐγνωμοσύνης, συμπαράστασως, παρηγορίας καί ἀναγνωρίσεως. Ἡ συμπαράστασις ἄλλων πολλάκις εἶναι μᾶλλον λεκτική, ὑποκριτική καί κυρίως ἀνέξοδος.

Πρέπει νά ὁμολογηθῆ -ὅπως ἐπισημαίνεται καί εἰς τὰ πορίσματα τοῦ Θεολογικοῦ Συνεδρίου τῆς Ρόδου ἐν ἔτει 1988- «...ὅτι, ἔνεκα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας καί ἁμαρτίας, αἱ Χριστιανικαὶ κοινότητες δέν ἠδυνήθησαν πάντοτε καί πανταχοῦ νά ἐξουδετερώσουν ἀποτελεσματικῶς ἀντιλήψεις, ἤθη καί ἔθιμα, ἱστορικές ἐξελίξεις καί κοινωνικάς συνθήκας, τὰ ὅποια ἀπέβαινον ἐν τῇ πράξει διάκρισις εἰς βᾶρος τῶν γυναικῶν. Ἡ ἀνθρωπίνη ἁμαρτία ὠδήγησεν οὕτως εἰς ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι οὐδόλως ἀντικατοπτρίζουν τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ»^[42].

Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Πατέρων καταβάλλεται σοβαρὰ προσπάθεια, ὥστε νά ἀρθῆ ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβληθεῖσα αὐτῇ ἐπιφυλακτικῇ στάσει καί ἡ ὅποια βεβαίως δέν διέγραψε, θεωρητικῶς τουλάχιστον, τὰς θεολογικάς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἰσότητά τῶν δύο φύλων καί τὴν ὁμοτιμίαν των εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν σῶμα.

Καταπολεμεῖται κάθε τάσις ἀνδροκρατίας καί τονίζεται ὅτι «πρὸς οὐδέν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν τὸ ἐλάττωμα τῆς φύσεως ἐμποδίζει» (Μέγας Βασίλειος) καί ὅτι «οὐδέν ἰσχυρότερον γυναικός εὐλαβοῦς καί συνετῆς» (Ἱερὸς Χρυσόστομος).

Δέν παραλείπονται ὁμως καί διδασκαλίαι^[43], αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὴν γυναικείαν αὐταρέσκειαν καί τούς ἐξ' αὐτῆς προκύπτοντας κινδύνους, εἰς τὴν τάσιν ἐνίων γυναικῶν νά διοικῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἄλλοτε ἀπ' εὐθείας καί ἄλλοτε διὰ τῶν Κληρικῶν κ.λ.π.

Ἡ προσεκτικὴ ὁμως μελέτη τῶν λόγων των φανερῶνει ὅτι δέν πρόκειται περὶ μίσους καί περιφρονήσεως εἰς βᾶρος τῶν γυναικῶν, ἀφοῦ, ὅπως τὸ τονίζουν οἱ ἴδιοι, εἶναι πλάσματα Θεοῦ, ἀλλὰ περὶ τοῦ φόβου, τὸν ὅποιον δικαίως προκαλοῦν τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων, τὸ εὐόλισθον τῆς διανοίας, τὸ ἀνίσχυρον τῆς θελήσεως τῶν ἀνδρῶν καί τῶν γυναικῶν.

Μεταξύ τῶν βλαπτικῶν ἄκρων οἱ πατέρες προτιμοῦν τὴν μετὰ συνέσεως καί διακριτικότητος σύνθεσιν τῶν ἀπόψεων καί ἰσορροπίαν. Πόσον δύσκολον, ἀλλὰ καί ἐξαιρετικῶς ὠφέλιμον εἶναι νά ἐρευνᾶ κανεὶς μέ διαθέσιν μαθητείας, τὸ πνεῦμα τῶν Πατέρων μας.

Ἐν προκειμένῳ, εἶναι ἄξιον ἀναφορᾶς τὸ σχόλιον τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ χωρίου (Α' Κορινθ. 7, 16) («τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις»). «Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν, ἐρωτᾷ, νά σώσῃ τὸν ἄνδρα ἡ γυναῖκα; (Καὶ ἀπαντᾷ) «Διδάσκουσα, κατηχοῦσα, ὀδηγοῦσα στό κήρυγμα τῆς σωτηρίας». Συνεχίζει δέ τὸν προβληματισμό. «Ἀλλὰ χθές μακάριε Παῦλε (ἐννοεῖ τὸ Κήρυγμα τῆς προηγουμένης ἡμέρας) ἔλεγες, ὅτι δέν ἐπιτρέπεις στήν γυναῖκα νά διδάσκει. Πῶς λοιπόν τὴν κάνεις τώρα δάσκαλο τοῦ ἀνδρός; Τὴν κάνω, ὄχι ἀντιφάσκοντας πρὸς τὸν ἐαυτό μου, ἀλλὰ σέ ἀπόλυτη συμφωνία μαζί του. Ἄκουσε λοιπόν, γιατί ἀπὸ τὴ μιά τῆς ἀπαγόρευσε (ὁ Παῦλος) τὴ διδασκαλία καί ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν ἀνέβασε στή διδασκαλική ἔδρα, γιὰ νά μάθεις τὴ σοφία τοῦ Παύλου.

Λέγει ὁ Παῦλος νά διδάσκει ὁ ἄνδρας. Γιατί; Διότι δέν ἀπατήθηκε... Καί λέγει νά διδάσκεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα ἡ γυναῖκα, γιατί; Διότι ἀπατήθηκε... ἐδῶ ὁμως λέγει τὸ ἀντίθετο. Διότι ὅταν μὲν ὁ ἄνδρας εἶναι ἄπιστος καί ἡ γυναῖκα πιστή, τότε λέγει νά διδάσκει ἡ γυναῖκα. Γιατί; Διότι δέν ἔχει ἀπατηθεῖ, ἀφοῦ εἶναι πιστή.

Νά διδάσκεται, λοιπόν, ὁ ἄνδρας, διότι ἀπατήθηκε, ἀφοῦ εἶναι ἄπιστος. Ἀφοῦ, λοιπόν, ἀντιστράφησαν τὰ πράγματα στό χωρὸ τῆς διδασκαλίας, πρέπει νά ἀντιστραφοῦν καί στό χωρὸ τῆς ὑπεροχῆς.

Βλέπεις λοιπόν, ὅτι παντοῦ ἡ δουλεία (ὑποταγή) ἀκολουθεῖ ὄχι κατὰ τὴ φύση, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀπάτη καί τὴν ἁμαρτία» ^[44].

Τὰ κριτήρια συνεπῶς ἀξιοποιήσεως τῆς γυναικός εἰς τὸν ὄργανισμόν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ὅπως θά ἔπρεπε, καθαρῶς πνευματικά καί ὄχι κοσμικά.

Βάσει τοιούτων κριτηρίων ἡ γυναῖκα, ἀξιοποιηθεῖσα εἰς τὸ καθόλου Ἱεραποστολικόν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καί ὠνομασθεῖσα «Ἰσαπόστολος», οὐδέποτε ἔλαβε τὴν μυστηριακὴν Ἱερωσύνην.

Τὸ ἀδύνατον τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν εἰς τὴν εἰδικὴν Ἱερωσύνην θεμελιούται ἐπὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί τῆς

δισχιλιετούς σταθεράς Εκκλησιαστικής Παραδόσεως και έκδηλοῦται:

α. Ἐκ τῆς φύσεως τῆς γυναικός, ἡ ὁποία ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς «πατρότητος», εἰς τὴν ὁποίαν εἰσέρχεται διὰ τῆς Ἱερωσύνης ὁ Κληρικός, ὁ ὁποῖος ἐκλήθη ὄχι διὰ νὰ καταλάβῃ μίαν βιοποριστικὴν ἐργασίαν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ νὰ εἶναι μέτοχος τῆς Ἱερωσύνης τοῦ Χριστοῦ, εἰς τύπον καὶ τόπον τοῦ Θεανδρικοῦ αὐτοῦ Προσώπου.

β. ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποῖος δὲν ἐπέλεξεν οἰανδήτινα γυναῖκα ὡς μίαν τῶν Ἀποστόλων Του.

γ. ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία δὲν ἤσκησεν Ἱερατικὸν Λειτουργῆμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καίτοι ἠξιώθη νὰ γίνῃ ἡ μήτηρ τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

δ. ἐπὶ τῆς Ἀποστολικῆς παραδόσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἀπόστολοι, στοιχοῦντες τῷ παραδείγματι τοῦ Κυρίου, οὐδέποτε ἐχειροτόνησαν γυναῖκας εἰς τὴν εἰδικὴν ταύτην Ἱερωσύνην τῆς Ἐκκλησίας.

ε. ἐπὶ τινων θέσεων τῆς Παυλείου διδασκαλίας, περὶ τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ

στ. ἐπὶ τοῦ κριτηρίου τῆς ἀναλογίας, καθ' ὃ, ἂν ἐπετρέπετο ἡ ἄσκησις Ἱερατικοῦ Λειτουργήματος ὑπὸ γυναικῶν, τότε θὰ ἔδει νὰ ἔχη ἄσκησιν τοιοῦτον λειτουργῆμα πρωτίστως ἡ Θεοτόκος[45].

Ὁ ἀποκλεισμός τῆς γυναικός ἐκ τῆς ἱερωσύνης δὲν εἶναι, ὅπως ἰσχυρίζονται τινες, ἀποτέλεσμα ἱστορικῶν συνθηκῶν καὶ ἐπιδράσεων τοῦ περιβάλλοντος, διότι εἰς αὐτό συχνάκις συνέβαινε τὸ ἀντίθετον καὶ ἡ γυναῖκα εἶχε πρωτεύοντα καὶ τονισμένον ρόλον κυρίως εἰς τὰ εἰδωλολατρικὰ μυστήρια (ἱέρειαι) καὶ τὴν μαγείαν, ἀλλὰ ὀφείλεται εἰς τοὺς ὡς ἄνω πνευματικούς λόγους.

Παρ' ὅλα ταῦτα ἡ Ἐκκλησία διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐνεθάρρυνε, μετὰ διακρίσεως, τὴν χριστιανὴν γυναῖκα, νὰ ἀσκήσῃ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἀνδρός καὶ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν, τὰς προσωπικὰς κλίσεις καὶ κλήσεις αὐτῆς εὐρύτατον κύκλον διακονημάτων, ἀναφερομένων εἰς τοὺς τομεῖς τοῦ λειτουργικοῦ, τοῦ ποιμαντικοῦ, τοῦ ἱεραποστολικοῦ, τοῦ διδακτικοῦ, του κατηχητικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἐν γένει ἔργου.

Δὲν πρέπει ἀκόμη νὰ μὴν τονισθῇ καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ γυναικείου μοναχισμοῦ, ὁ ὁποῖος, ἐκτός τῶν ἄλλων, συνέβαλε εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Τὸ ἀγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας ἐπλουτίσθη διὰ τῆς παρουσίας πολλῶν, ἀμετρήτων ἀγίων γυναικῶν μαρτύρων, ὁσίων, μητέρων, μυροφόρων, ἰσαποστόλων, διακόνων τῆς ἀγάπης κλπ., αἱ ὁποῖαι ἐπολιτεύθησαν ἀξίως τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθησαν[46].

Προβληματιζόμενοι, περὶ τοῦ δέοντος γενέσθαι ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, ταπεινῶς φρονοῦμεν ὅτι καλούμεθα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θεμελίου νὰ συνεχίσωμεν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀρμόζοντες καὶ τὰ γυναικεῖα πρόσωπα εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν ὄργανισμὸν.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποδεχθῶμε καὶ εἰς τὸ πρακτικὸν πεδῖον ὅσα περὶ τῆς ἰσοτίμου πρὸς τὸν ἄνδρα ἀξίας τῆς γυναικός καὶ τῆς πολυτίμου προσφορᾶς τῆς θεωρητικῶς διακηρύσσομεν. Ὅπως ἐπίσης πρέπει νὰ καλλιεργήσωμεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν εἰς τὰς καρδίας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὥστε νὰ κατανοήσουν τὴν θέσιν των καὶ τὸν ἅγιον προορισμὸν των εἰς τὴν θεανθρωπίνην αὐτὴν κοινωνίαν.

Αἱ γυναῖκες ἔχουν τὴν ἱκανότητα, λόγῳ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων χαρισμάτων των νὰ κάμουν καλυτέρους τοὺς ἀνθρώπους. «Στὴ θρησκευτικὴ ζωὴ ἡ γυναῖκα εἶναι τὸ ἰσχυρὸ φύλο» διακηρύσσει μετὰ σθένους ὁ Π. Εὐδοκίμωφ[47]. Συνειδητοποιοῦσαι τὸν πλούσιον ψυχικὸν των κόσμον εἶναι ἱκαναὶ νὰ φέρουν εἰς τὴν γῆν περισσότερὰν κατανόησιν, δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην.

Εἶναι λάθος τραγικὸν νὰ τίθεται ἐκ ποδῶν αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας καὶ τῆς προσφορᾶς καὶ ἀντ' αὐτοῦ νὰ προωθεῖται ὑπὸ διαφόρων κινήματων, δῆθεν ὑπερασπιστικῶν τῶν γυναικείων δικαιωμάτων, ἢ ἀνδροποιήσις τῆς γυναικός.

Τοιοτοτρόπως, ἡ γυναῖκα «κινδυνεύει νὰ τροποποιήσῃ τὸν ἀνθρωπολογικὸν τῆς τύπο, νὰ τὴν καταστήσῃ ἐσωτερικὰ, στὴν ψυχὴ τῆς, ταυτόσημη στὴν φύσιν μετὰ τὸν ἄνδρα. Τὸ σχέδιον αὐτὸ τῆς ἰσοπεδώσεως ἀποκαλύπτει

τήν πιά ἀποτρόπαιη πάλη κατά τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, γιατί πρόκειται γιά τόν ἐκμηδενισμό τῆς χαρισματικῆς καταστάσεως τῆς γυναίκα» [48].

Οὐδόλως ὁμως πρέπει νά καθίσταται ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ὑφ' οὐδενός αὐτό τό στοργικόν φίλτρον τῆς ἀγάπης τό ὅποιον χαριτώνει τήν γυναίκα.

Ἡ Ἐκκλησία καλλιεργεῖ τό οἰκογενειακόν πνεῦμα τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ, τῆς ἀλληλοβοηθείας, τῆς ἀλληλεκτιμήσεως καί τῆς ἀλληλοσυμπληρώσεως μεταξύ τῶν δύο φύλων. Ἐκεῖ ὅπου ὑφίσταται τό πνεῦμα τῆς ὀρθοδοξίας καί τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης οὔτε οἱ ἄνδρες –συνεπῶς καί οἱ Κληρικοί- ἀντιμετωπίζουν τάς γυναίκας ὑποτιμητικῶς ὡς ὑπηρετριάς οὔτε αἱ γυναῖκες θεωροῦν τούς ἄνδρας –συνεπῶς καί τούς Κληρικούς- ὡς ἄρχοντας καί ἀξιωματούχους, πρὸς τούς ὁποίους ἀγωνίζονται νά ἐξισωθοῦν ἢ νά τούς ὑποκαταστήσουν ἢ ἀκόμη καί νά τούς ἀνατρέψουν.

Ὅταν αὐτό τό Κυριακόν πνεῦμα τῆς ὑπηρεσίας κυριαρχεῖ εἰς τήν ζωὴν ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καί ὄχι τό κοσμικόν τότε ἡ Ὄρθοδοξία εἶναι τό φῶς τοῦ κόσμου καί τό ἄλας τῆς γῆς.

Ἡ γυναίκα πρέπει νά ἀξιοποιηθῆ εἰς ἐνοριακόν καί Μητροπολιτικόν ἐπίπεδον. Ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία πρέπει ἰδιαίτερος καί οὐσιαστικῶς νά ὑποστηρίξῃ καί νά ἐνθαρρύνῃ αὐτήν τήν προσπάθειαν. Συχνάκις ὁμως συλλαμβάνεται ἀνεπαρκῆς.

Εἰς ὅλους τούς τομεῖς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου πολλά εἶναι δυνατόν νά προσφέρῃ ἡ γυναίκα.

Ἡ γυναίκα ἐνορίτις, ἡ γυναίκα ὡς Κατηχήτρια, ὡς διακόνισσα τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης.

Εἶναι πολύ χαρακτηριστικά αἱ σκηναί, τὰ ὁποῖας περιγράφει εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ὁ Παπαδιαμάντης, διὰ τὰς ομάδας τῶν φιλακολούθων γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τόν Ἰερέα διὰ νά τελέσῃ τήν Θεῖαν Εὐχαριστίαν εἰς τὰ διάφορα γραφικά Ναῖδρια καί ἐξωκλήσια. Αὗται προετοιμάζουν καί συνιστοῦν τήν φυσικὴν σάρκα τῆς λειτουργίας. Ἔχουν ζυμῶσει τὰ πρόσφορα, φέρουν μαζί των τό κρασί, τό λάδι, τό λιβάνι, τὰ κεριά, εὐπρεπίζουν τόν ναό, ψάλλουν τή λειτουργία.

Ὅλο τό ἐνοριακόν ἔργον τῆς ἐνορίας (φιλανθρωπικόν, κοινωνικόν, κατηχητικόν, πνευματικόν, διοικητικόν) δύναται νά στελεχωθῆ ὑπό γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι μάλιστα καλόν θά ἦτο, ἂν ὄχι καί ἐπιβεβλημένον, νά ὑφίστανται καί τήν σχετικὴν ἐκπαίδευσιν.

Κατηχητικά, Νεανικαὶ ομάδες, κύκλοι μελέτης ἀγίας Γραφῆς, διαλέξεις πρὸς νέους καί μεγαλυτέρους, Σχολαὶ Γονέων, Σεμινάρια οἰκογενειακῆς ἀγωγῆς, παιδικοὶ Σταθμοί, Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα, Κατασκηνώσεις, Σπίτια Γαλήνης, φιλανθρωπικά Ἰδρύματα, βοήθεια ἀναξιοπαθόντων κατ' οἶκον, Χορωδία, Σχολαὶ Βυζαντινῆς Μουσικῆς καί ἀγιογραφίας, Σχολαὶ ἐκμαθήσεως διαφόρων τεχνῶν, Ραδιοφωνικοὶ Σταθμοί, Ἐκκλησιαστικά ἔντυπα, Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια Ἱερῶν Ναῶν, Διοικητικά Συμβούλια Ἰδρυμάτων καί Προσκυνημάτων, Ἑρανικαὶ Ἐπιτροπαί, Φιλόπτωχα Ταμεία, Ἐκκλησιαστικὴ Ὑπηρεσία εἰς τὰ Νοσοκομεῖα, αἱμοδοσία, Κοινωνικοὶ Λειτουργοὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων καί Ἰδρυμάτων, ἀντιαιρετικὴ δράσις καί τόσα ἄλλα πρέπει νά μὴν ἀρνηθοῦν τόν γυναικεῖον δυναμισμόν.

Αὐτό τό ἔργον καί εἰς Μητροπολιτικόν ἐπίπεδον ἠμπορεῖ νά εὔρη καταλλήλους βοηθοὺς εἰς τὰ πρόσωπα χριστιανῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι θυσιάζουν μετὰ προθυμίας χρόνον, ἀνάπαυσιν, χρήματα καί ὅ,τι ἄλλον εἶναι ἀπαραίτητον διὰ νά ἀνταποκριθοῦν ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΣ εἰς ὅ,τι ζητηθῆ. Ἄς μὴ εἶναι αὐτὴ ἡ ἀξιοποίησις ὁμως μόνον εἰς ἐθελοντικόν ἐπίπεδον. Ἄς ἔχουν καί εἰς τόν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας καί ἐπαγγελματικὴν ἀποκατάστασιν. Εἶναι δίκαιον!

Μέ ἰδιαίτερον σεβασμόν στρέφω τήν σκέψιν μου καί τήν προσευχή μου εἰς τὰς ἀμετρήτους ἐθελοντριάς διακόνους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔργων.

Εἶναι μάλιστα ἰδιαίτερα εὐλογία καί τό γεγονός ὅτι ἔχει αὐξηθῆ σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι φοιτοῦν εἰς τὰς Θεολογικάς Σχολάς καί μάλιστα εἰς μεταπτυχιακόν ἢ καί διδακτορικόν ἐπίπεδον.

Πρέπει νά στηριχθοῦν ἠθικῶς καί ὑλικῶς ἐφ' ὅσον χρειάζεται καί νά ἀξιοποιηθοῦν κυρίως εἰς τό διδακτικόν ἔργον.

Ακόμη ή καλλιέργεια αγάπης προς την Έκκλησίαν και την Ίερωσύνην θά έτοιμάση και εκείνας τας εύλογημένας ψυχάς, αί όποιαί θά αναλάβουν τόν ρόλον τής πρεσβυτέρας, ό όποιος δέν φαίνεται και τόσον έλκυστικός εις τας ήμέρας μας.

Ό ρόλος τών Μοναζουσών και σήμεραν είναι σημαντικός, άρκει νά ύφίσταται ό θεϊός έρωσ και ή άσκητική διάθεση. Ίσως πρέπει όμως νά τονισθή περισσότερο ή ανάγκη τής προσευχής, τής άκτημοσύνης, τής σιωπής, τής ύπακοής και ή σχέσις των μετά τών Έπισκόπων και τών Ένοριών.

Δέν είναι ασφαλώς ήσσανος σημασίας, αντιθέτως είναι καθοριστικός, ό ρόλος τής γυναίκος εις την οικογένειαν και μέσω αυτής εις την διαμόρφωσιν τής κοινωνίας και την εκπαίδευσιν στελεχών αυτού του έργου.

Η Έκκλησία όφείλει ακόμη νά στηρίξη ήθικώς τά γυναικεία θύματα κακοποιήσεως, βιασμού και εκμεταλλεύσεως.

Μετά πολλής ίκανοποιήσεως αναφερόμεθα εις την άξιομίμητον διακονίαν τής Ίεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, εις αυτόν τόν ευαίσθητον τομέα.

Περί αυτής τής εργασίας έδήλωσε εις συνέντευξίν της ή Ευρωβουλευτής κ. Άννα Καραμάνου: «τήν εκτιμώ πάρα πολύ. Διότι πήγα και είδα αυτό τό Κέντρο Ύποδοχής κακοποιημένων Γυναικών στα Πατήσια και έντυπωσιάστηκα. Γίνεται πάρα πολύ καλή δουλειά. Γιατί έχω δεϊ και αντίστοιχα στό έξωτερικό και νομίζω ότι είναι εφάμιλλο, μήν πω και καλύτερο. Είπαμε νά εφαρμόζουμε τόν χριστιανισμό στην πράξη, στην άλληλεγγύη μας, στη βοήθεια πού μπορούμε νά προσφέρουμε στό συνάνθρωπό μας»[\[49\]](#).

Εις την προσέγγισιν και θεραπείαν αυτών τών γυναικών θυμάτων, αί χριστιαναί γυναίκες, - στελέχη τής Έκκλησίας, είναι άρμόδιαι...

Δέν θά έπρεπε νά παραλειφθή ή εκπροσώπησις τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, ή όποία έν συνεργασία μετ' άλλων όμοδόξων ομάδων, θά συντονίζη την παρουσίαν και την μαρτυρίαν τών γυναικών εις την Ευρώπην, αλλά και εις όλον τόν κόσμον.

Άξιον έξάρσεως και τονισμού θεωρούμεν και την Ίδρυσιν τής Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής τής Έκκλησίας τής Ελλάδος «Περί Γυναικείων Θεμάτων». Εις τόν ύπ' αριθμ. 153/2002 Κανονισμόν τής Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, δημοσιευθέντα εις τό τεύχος 11, μηνός Νοεμβρίου 2002 του περιοδικού «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «Περί συστάσεως και λειτουργίας τής Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής τής Έκκλησίας τής Ελλάδος περί Γυναικείων Θεμάτων», δύναται τις νά μελετήσει τους σκοπούς τής Επιτροπής, αλλά και τόν τρόπον λειτουργίας της.

Εύρίσκεται εις τά πρώτα της και δειλά βήματα.

Αποτελείται εκ του Έπισκόπου Προέδρου και άλλων έξι μελών (Νομικού, Ιατρού, Πρεσβυτέρας, Γυναίκος στελέχους Ένορίας και δραστηριότητας Ένορίας, Κοινωνιολόγου και Εκπαιδευτικού). Εκ τών μελών ύποχρεωτικώς τά τρία είναι γυναίκες.

Εις την παρούσαν θητείαν και τά έξι μέλη είναι γυναίκες.

Πρώτη της δραστηριότης ή Α' Διαμητροπολιτική Συνδιάσκεψις Γυναικών - Εκπροσώπων Ίερών Μητροπόλεων, ή όποία, εγκρίσει και εύλογία τής Ίεράς Συνόδου, πρόκειται νά λάβη χώραν, από 22ας έως 24ης προσεχούς μηνός Οκτωβρίου, εις τό Συνεδριακόν Κέντρον τής καθ' ήμας Ίεράς Μητροπόλεως εις τό Ίερόν Προσκύνημα του Όσίου Ιωάννου του Ρώσσου, μέ θέμα: «Ό ρόλος και ή ένδυνάμωση τής Γυναίκας στην Μητρόπολη και στην Ένορία».

Δραττόμεθα μάλιστα τής ευκαιρίας νά παρακαλέσωμεν όπως αποστείλητε μία ή δύο γυναίκας εκπροσώπους τής Ίεράς ύμών Μητροπόλεως.

Ύφίσταται όμως και έρωτήματα, τά όποια τίθενται καθώς εύρισκόμεθα εις τό τέλος του δευτέρου κεφαλαίου.

Έχει πάντοτε και παντού ή Ποιμαίνουσα Έκκλησία την διάθεση νά αξιοποιήση την γυναίκα, ώστε και αυτή νά προσφέρει αναλόγως τών δυνατοτήτων της εις την ζωήν τής Έκκλησίας;

Και ακόμη.

Υπάρχει ή ειλικρινής και ανυστερόβουλος διάθεσις προσφορᾶς εἰς τό ἐκκλησιαστικόν σῶμα ἐκ μέρους ὄλων τῶν γυναικῶν;

Ανεξαρτήτως τῶν πιθανῶν ἀπαντήσεων εἰς τά ἐρωτήματα ταῦτα, μηδέν ἀπελπίζοντες, διαπιστοῦμεν ὅτι εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου εἶναι δυνατόν νά ἀξιοποιηθῆ καί πολλά νά προσφέρῃ ἡ γυναῖκα καί ἀξιοποιεῖται καί προσφέρει.

Πρότυπα τοιαύτης εὐλογημένης δραστηριότητος ὑπῆρξαν αἱ διακόνισσαι περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος εἰς τό ἀκολουθοῦν τρίτον κεφάλαιον.

Βασική πηγή, ἐκ τῆς ὁποίας ἀρρομέθα πλουσιωτάτας περὶ τῶν διακονισσῶν πληροφορίας εἶναι τά σχετικά ἔργα τοῦ κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, ὁ ὁποῖος μετ' ἐπιστήμης καί πολλῆς φιλοτιμίας, ἡσχολήθη μέ τόν θεσμόν, τοῦ ὁποῖου τήν ἀναβίωσιν καί προτείνει.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[22.](#) - Γεν. α', 27.

[23.](#) - Γεν. α', 26.

[24.](#) - Γεν. β'.

[25.](#) - Γεν. γ', 15.

[26.](#) - Λουκ. α' 30.

[27.](#) - Ὁρθρος Δευτέρας, ἤχος δ', Εἰρμός Θ' Ὡδῆς.

[28.](#) - Γεν. β', 24.

[29.](#) - Α' Κορινθ. ια', 11.

[30.](#) - Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 12

[31.](#) - Λουκ. ιβ', 15.

[32.](#) - Λουκ. κδ', 11.

[33.](#) - (Γαλ. γ' 28)

[34.](#) - Πραξ. ιστ', 14

[35.](#) - Φιλιπ. δ', 2

[36.](#) - Α' Κορ. ιστ', 19. Β' Τιμ. δ', 19. Πραξ. ιη', 18,26

[37.](#) - Πραξ. ιζ', 34

[38.](#) - Πραξ. κα', 9

[39.](#) - Ρωμ. ιστ', 6-16

[40.](#) - Ρωμ. ιστ', 1-2

[41.](#) - Ἰωάν. δ', 5-42.

[42.](#) - Οἰκουµενικόν Πατριαρχεῖον, Διορθόδοξον Θεολογικόν Συνέδριον, Ρόδος 1988, «Ἡ θέσις τῆς γυναικός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί τὰ περὶ χειροτονίας τῶν γυναικῶν», ἐκδ. Τέρτιος, Κατερίνη 1994, σελ. 18.

[43.](#) - λ.χ. ὁ Μοναχὸς Ἀντίοχος τῆς Μονῆς Ἁγίου Σάββα (ζ' αἰ.) γράφει διὰ τὴν στάσιν τῶν μοναχῶν ἔναντι τῶν μοναζουσῶν: «Ἐάν θέλῃς νὰ ἔχεις σωφροσύνην, ἀπόφευγε τὴν συναναστροφήν μαζὶ τοὺς καὶ μὴν τοὺς δώσεις τὴν εὐκαιρίαν νὰ πάρουν θάρρος. Γιατὶ στὴν ἀρχὴ δείχνουν εὐλάβειαν καὶ ὑποκρίνονται, κατόπιν δὲ μὲ ἀναίδειαν τολμοῦν τὰ πάντα. Προηγουμένως μιλοῦν ἤρεμα καὶ βγάζουν πικρὸ ἀναστεναγμὸ. Στὴ δευτέρῃ συνάντησιν σηκώνουν λίγο τὰ μάτια. Στὴν Τρίτῃ, μόλις μειδιάσεις, ἐκεῖνες γελοῦν τρανταχτὰ- Τὰ πάντα τοὺς δέ, γίνονται ἀγκίστρια, πού ψαρεύουν τὸ θάνατον. Καλύτερον, λοιπόν, εἶναι νὰ πλησιάσεις μεγάλην φωτιάν, παρὰ μίαν νεάν γυναίκαν, ὅταν εἶσαι καὶ ἐσὺ νέος. Γιατὶ ἐγγίζοντας τὴν φωτιάν, ἀπὸ τὸν πόνον θὰ ἀπομακρυνθῇς γρήγορα. Ὅταν ἀποχαυνωθῇς ὁμως ἀπὸ τὰ λόγια τῆς γυναίκας, δύσκολα θὰ φύγεις». (Ε.Π. 89, 148 BC). Ἐπίσης, ὁ Μέγας Ἀντώνιος: «νὰ μὴ μιλεῖς, μήτε νὰ δίνεις προσοχὴν στὶς γυναῖκες», ἀλλὰ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος: «Ἀπόφευγε τίς γυναῖκες • ὄχι ἀπὸ μῖσος βέβαια, οὔτε ἀρνούμενος τὴν συγγένειαν πού ἔχεις μαζὶ τοὺς, ἀλλὰ ὅσο μπορεῖς νὰ τοὺς συμπαρᾷς καὶ νὰ τίς ὠφελεῖς» (Β.Ε.Π. 57, 26. 6-14). (πρβλ. καὶ Βαρβάρας Καλογεροπούλου-Μεταλληνοῦ, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 24-25).

[44.](#) - Ε.Π. 54, 599-600 καὶ Β. Καλογεροπούλου-Μεταλληνοῦ, ἐνθ. ἄνωτ. Σελ. 39-40.

[45.](#) - Οἰκουµενικόν Πατριαρχεῖον, ἐνθ. ἄνωτ. σελ. 12-13.

[46.](#) - Ἐφεσ. δ', 1.

[47.](#) - Π. Εὐδοκίµωφ «Ἡ γυναίκα καὶ ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου», ἐκδ. Π.Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη 1992, σελ. 229.

[48.](#) - Π. Εὐδοκίµωφ ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 391.

[49.](#) - Εἰς ἔφηµ. «ΣΤΥΛΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ», τεῦχος Μαρτίου 2003.